

Woord van de voorzitter

Beste vrienden

Naar verluidt zou Toerisme Vlaanderen de terminologie van het CEN, het Comité Européen de Normalisation, hanteren: Reisleider, Tour Manager, Directeur de Circuit en Reiseleiter.

Onze vereniging heeft daarover enkele fundamentele en kritische bedenkingen.

De CEN-terminologie is naar ons aanvoelen een eerder 'letterlijke' vertaling zonder gevoel voor de begripsinhoud van de benaming 'Reisleider'.

Deze vertaling onderlijnt onze uitvoerende taak op het organiserende vlak maar vergeet onze cultuur-maatschappelijke taak van kennisoverdracht ('volksverheffing'), meer specifiek in de moedertaal van de reiziger.

Het is precies op deze tweede taak dat onze reisleaders in het buitenland worden aangesproken, (zie verder) en waarop onze terminologie het sterkst moet inspelen.

- "Tour-manager, directeur de circuit en enigszins Reiseleiter" zijn vertalingen die het tweede aspect van onze opdracht volledig negeren.
- "Guide" slaat eerder op een plaatselijke gids, "guide interprète" verwijst dan weer naar de vertaler van een plaatselijke gids, terwijl "guide-conférencier" onze twee taken bijzonder accentueert.

We moeten ook aandacht hebben voor de uitspraak van het Italiaanse Hof van Cassatie die in zijn arrest n° 11751 van 18 mei 2006 spreekt over reisleaders die "erkend" zijn in een lidstaat.

Onze Reisleaderskaart van Toerisme Vlaanderen moet absoluut zestalig zijn: nederlands, frans, engels, Duits, italiaans en spaans.

Waar een gids zeer plaatselijk in het binnenland opereert, is een reisleader vooral in het buitenland actief; naast Frankrijk zijn vooral Italië en Spanje onze Europese toppers.

Bovendien nemen de verbalisaties met zeer hoge boetes angstwekkend toe, meer specifiek in Italië en Spanje, waar de verbaliserenden meestal geen notie hebben van een andere Europese taal.

De drie bovenvermelde argumenten verstevigen onze overtuiging dat de vertalingen die vermeld staan op onze kaart van de vzw Reisleaders Vlaanderen het beste de taak en de erkenning van een 'gediplomeerd' reisleader weergeven:

- is geregistreerd lid **reisleader**
- is official member **tour guide**
- ist registriertes Mitglied **Reiseführer**
- est member registré **guide conférencier**
- es un **guia de turismo** certificado
- è membro registrato **guida di turismo**

Het verlenen van een reisleaderskaart door Toerisme Vlaanderen is een blijk van waardering voor de reisleader. Het is een erkenning in het binnenland en leidt tot gelijkwaardigheid in het buitenland. Het ordent en professionaliseert de wereld van de 'gediplomeerde' reisleader, nationaal en internationaal.

De Nieuwsbrief in zijn nieuwe vorm is de laatste van dit jaar. Wij hopen dat u de nieuwe aanpak kunt waarderen, en zouden wel graag eens uw mening erover vernemen. Suggesties of opmerkingen kunt u gerust overmaken aan ondergetekende (e-mail: jozef.denolf@skynet.be).

Wij verontschuldigen ons tevens voor het niet-verschijnen van de editie november, maar om dit goed te maken, krijgt u in deze uitgave alvast een 'dubbele editie' bij het jaareinde. En meteen ook de beste wensen voor een gezond, leer- en reisrijk 2007.

Vriendelijke groeten
Jozef Denolf, voorzitter.

Vakantiebeurzen

*****

Traditioneel hebben er in het komende najaar en het voorjaar van 2007 weer een aantal vakantiebeurzen plaats. We zetten ze even voor u op een rijtje:

BTE: BRUSSELS TRAVEL EXPO - 14 & 15-12-2006

Deze beurs omschrijft zichzelf als "De belgische beurs bij uitstek voor de professionelen uit het toerisme". Ze heeft plaats op donderdag 14 (10.30 - 20.00 u) en vrijdag 15 december (10.00 - 18.00 u) in Tour & Taxis, Rue Picardstraat 3 in Brussel. Er staan niet minder dan 300 exposanten op een oppervlakte van 10.000 m². Als gastland wordt dit jaar Kameroen voorgesteld. Nadat in juni dit jaar de Kameroense overheid SN Brussels Airlines als bevoorrechte partner onder de arm genomen had om Cameroon Airlines Corporation (Camair Co), de nieuwe nationale luchtvaartmaatschappij op te richten, is deze aanwezigheid niet verwonderlijk. Camair Co zal nog dit jaar als eerste maatschappij in West- en Centraal Afrika overgaan tot e-ticketing, een

reserveringssysteem via internet. Kameroen start daarnaast begin volgend jaar ook een nationale toeristische dienst op. Wie de beurs wil bezoeken kan zich best registreren op <http://www.btexpo.com>.

UTRECHTSE VAKANTIEBEURS - 9 tot 14-01-2007

Op deze beurs die plaatsvindt in de Jaarbeurs in Utrecht zijn de verre bestemmingen prominent aanwezig. Het gaat bijvoorbeeld specifiek om landen als Algerije, Argentinië, Egypte, Ethiopië, Gambia, Georgië, Jordanië, Kaapverdië, Kenia, de Malediven, Mauritius, Namibië, Nepal, Peru, Suriname, Syrië, Tanzania en Uganda. Niet bepaald allemaal courante en of populaire bestemmingen dus. Daarnaast ook heel wat regionale en landelijke verkeersbureaus en VVV's, touroperators, reisagenten, vervoersmaatschappijen, hotelketens, campings, autoverhuurbedrijven, campers en caravans, bungalowparken. Verder ook nog aanbieders van actieve vakanties, tropische bestemmingen, watersport, wintersport, cultuur- en studiereizen, attractieparken, jeugd- en jongerenvakanties, vakantie-artikelen en reisverzekeraars. Op dinsdag 9 januari 2007 is de Vakantiebeurs exclusief bedoeld voor vakbezoekers. Meer info op: www.vakantiebeurs.nl.

VAKANTIESALON ANTWERPEN - 26 tot 31-01-2007

Meer dan 600 exposanten, waaronder 30 officiële buitenlandse vertegenwoordigers op een totale oppervlakte van 20.000 m², dat is volgend jaar het Vakantiesalon van Antwerpen. In hun aanbod komen de actuele trends duidelijk aan bod. Reisformules die een groeiend succes kennen, zijn outdoor- en natuurvakanties en ook de 'all inclusive'-bestemmingen. Gastland is Kroatië met een verrassende diversiteit voor een relatief klein land: van het prachtige schiereiland Istrië, de landschappelijke contrasten van de Kvarner-regio tot de mediterrane wereld van Dalmatië. Ook verre exotische bestemmingen zijn vertegenwoordigd, met voor het eerst Jamaica en Suriname. Maar ook cruises en duikvakanties voor de meer avontuurlijk aangelegden onder ons, krijgen in de komende editie extra aandacht. Practisch: 26 tot 31 januari, van 10.00 tot 18.00 u, in Antwerp Expo, Jan Van Rijswijcklaan 191, 2020 Antwerpen. Nocturnes op vrijdag 26 en dinsdag 30 jan. van 12.00 tot 21.00 u. Meer info op www.vakantiesalon-antwerpen.be.

VAKANTIESALON BRUSSEL - 8 tot 12-02-2007

Ook de datum van dit salon willen we al vermelden, meer gegevens volgen later.

TOURISSIMA LILLE - 16 tot 18-02-2007

Ook hier al de datum, meer info later.

Nieuws/tjes

*****

TOERISTENBELASTING IN ITALIË KOMT ER NIET

De plannen om Italiaanse steden een toeristenbelasting op te leggen, gaan niet door. Het Italiaanse parlement heeft immers een wetsvoorstel in die zin afgekeurd. Bedoeling was de toeristen in Italië per dag verblijf twee tot vijf euro te laten betalen. Tegenstanders, onder wie heel wat burgemeesters, hoteliers en reisbureaus, vreesden dat veel toeristen Italië niet meer gingen aandoen, ten voordele van andere internationale bestemmingen. Ongetwijfeld goed nieuws ook voor de vele Belgische toeristen die jaarlijks voor een zonne- of cultuurvakantie naar de laars van Europa trekken.

BRON: HLN, 14 NOV. 2006

'HANDLEIDING VOOR REISLEIDERS EN REIZIGERS'

Het Davidsfonds-Leuven heeft een nieuw boek uitgegeven met deze nogal 'droge' titel. De ondertitel is dan weer wat frivoler: 'De 5 wijze en 5 dwaze maagden op reis'. Het is opgebouwd rond de 5 D's van 5 Do's en 5 Dont's. Zijn het er dan 'maar' vijf, vragen wij ons eerlijk gezegd af. Het boek is geïllustreerd met pittige anekdotes, leuke verhaaltjes en nuttige tips. Ook hoe je omgaat met bepaalde soorten karakters komt aan bod. Ongetwijfeld verwant met de 'dictator', de 'schaduw' of de 'winner' uit de lessen psychologie van ene Luc Glorieux indertijd. Opmerkelijk is wel dat het boek zich ook richt tot de reizigers: wat mogen zij van een goede reisleider verwachten? Het boek kost 15,95 €, bevat 187 bladzijden en heeft 9058264351 als ISBNnummer. Auteurs zijn Karel De Meulemeester en Karel Peeters.

MOGEN REIZIGERS BINNENKORT MEER BELASTINGVRIJ INVOEREN IN DE EU?

Het bedrag dat reizigers die na een vakantie de Europese Unie aan belastingvrije producten als sterke drank, parfum en andere goederen mogen invoeren, bedraagt sinds 1994 175 €; dit werd sedertdien niet meer aangepast aan de inflatie. De Finse EU-voorzitter stelde voor dit bedrag te verhogen naar 300 €. Parfum, koffie en thee zouden echter ook onder dat totaalbedrag vallen. Wel wordt ook gedacht aan een limiet op het aantal flesjes bier dat reizigers mogen invoeren. Voorwaarde is wel dat alle 25 de ministers van de EU-landen het unaniem eens moeten zijn. Enkelen hebben blijkbaar bedenkingen, en willen een lager bedrag dan 300 € limiet per persoon. Eén land wil de limiet op hoger dan 500 € instellen. Afwachten of de nodige unanimité er komt.

BRON: ANP, 5 NOV. 2006

SUBSIDIE VOOR TOERISTISCHE PROJECTEN IN VLAANDEREN

Vlaams minister van Toerisme Geert Bourgeois (N-VA) geeft namens de Vlaamse regering in totaal 1.137.900 € subsidie aan dertien toeristisch-recreatieve projecten. Het gaat om de tweede subsidieronde dit jaar, nadat in het voorjaar reeds 46 projecten in totaal voor bijna 4 miljoen aan subsidie kregen. De projecten die nu subsidies krijgen, beslaan verschillende categorieën, van watertoerisme tot recreatiedomeinen. Reden waarom zij in aanmerking kwamen voor de subsidies is dat zij "stuk voor stuk een hefboom zijn voor het bestaand toeristisch aanbod", aldus Bourgeois.

BRON: HLN, 2 NOV. 2006

Een kennismaking met de ASG

*****

Ken je de ASG, de **A**cademie voor **S**treekgebonden **G**astronomie? Het is een vereniging van vrijwilligers die zich inzetten voor het bewaren en promoten van het culinair erfgoed in België, Nederland, Luxemburg en Noord-Frankrijk. Zij bestuderen eetgewoontes, bewaren en bestuderen het Benelux culinair erfgoed, promoten het Benelux culinair patrimonium binnen plattelandsontwikkeling en toerisme, bewaken de term 'streekproduct', en moedigen iedereen aan om in de keuken méér streekgerechten te bereiden en streekproducten te verwerken. Zij steunen hiervoor ondermeer op de Europese definitie van streekproduct. Binnen het Europese project Euroterroir, waarbij uitgebreide fiches werden opgesteld van streekproducten, realiseerde ASG een eerste aanzet tot inventarisatie van Vlaamse streekproducten. Interessant is een overzicht van de streekspecialiteiten van zowel België als Nederland op hun website www.asg.be. Ook de vrij uitgebreide reeks met links en blogs is de moeite van het bezoeken waard. We mogen gerust stellen dat de A.S.G. het belangrijkste studiegenootschap in dit verband is in de Benelux, en enig is in zijn soort.

MEDEGEDEELD DOOR BERT BOGAERT

Oproep

Ken je andere interessante sites, eventueel buitenlandse, die over streekspecialiteiten handelen, laat het ons weten. En misschien heb je ook ervaringen, hetzij negatieve of positieve i.v.m. groepskeuken en/of lokale specialiteiten (zoals bv. wormenkaas uit Sardinië, geboucaneerd apenvlees in Kongo, geroosterde tarantula's in Cambodja,... Amerikaanse toeristen die het verschrikkelijk vinden om paardenvlees te eten bij ons...), laat het ons ook even weten. Er kan desgevallend een interessant artikel over gepubliceerd worden in deze Nieuwsbrief.

DE REDACTIE

Als Vlaming de wereld rond: wat vooraf te weten, te plannen, voor te bereiden, te doen...?

*****

WEBSITE

Be@Home in the world biedt aan elke Vlaming, lokale Vlaamse hulp in het buitenland, bij elk segment van toerisme en handel — www.beathome.be. Een website met heel wat info rond Toerisme (logies bij Vlamingen in het buitenland), Vlaamse producten of handel in of met het buitenland, Diensten (toeristische en andere) en Verenigingen (gaande van medische hulp tot tennisclubs). En, kent u nog een leuk adres van een 'Vlaming buiten Vlaanderen'? Laat het hen even weten.

AMBASSADES/CONSULATEN

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken houdt alle ambassades en consulaten in België bij, alsook de adressen van de Belgische diplomatieke vertegenwoordigingen in het buitenland. Nuttig om te weten waarheen, indien nodig.

Buitenlandse ambassades/consulaten in België:

<http://www.diplomatie.be/nl/addresses/belgium/default.asp>

Belgische ambassades/consulaten in het buitenland:

<http://www.diplomatie.be/nl/addresses/abroad/default.asp>

REISDOCUMENTEN

Welke reisdocumenten heb je nodig voor je land van bestemming? En hoe zit het met kinderen -12 jaar?

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken beantwoordt al je vragen over paspoorten en visa

<http://www.diplomatie.be/nl/travel/traveldocs.asp>

NAAR DE LUCHTHAVEN

Hoe het makkelijkst in Brussels Airport geraken?

* per trein — <http://www.biac.be/train>

* per bus — <http://www.biac.be/bus>

* per taxi — <http://www.biac.be/taxi>

* met de wagen — <http://www.biac.be/car>

routeplanners: www.mappy.be — www.viamicheling.fr — www.maporama.com

* parking — http://www.biac.be/fuel_parking

WERELDKLOK — WISSELKOEREN — MATEN EN GEWICHTEN

De wereldklok van Radio Vlaanderen Internationaal luidt ook de lokale tijd in de rest van de wereld, maar biedt ook indicatieve wisselkoersen en zorgt voor de omrekening van maten en gewichten

http://www.rvi.be/rvi_master/handig/rvi_handig/index.shtml

GEZOND REIZEN, TIJDIG VOORBEREIDEN

Regel de nodige voorzorgsmaatregelen en voorzie je vooraf van nuttige informatie. Aanbevolen vaccinaties en gezondheidsinfo voor je land van bestemming wordt geboden door het Instituut voor Tropische

Geneeskunde <http://www.itg.be/itg/GeneralSite/Generalpage.asp> (Reisgeneeskunde.be /

Medecinedesvoyages.be / Travelhealth.be)

VEILIG OF RISICO? OFFICIËLE REISADVIEZEN

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken verstrekt reisadviezen voor buitenlandse bestemmingen. Voor de

grote risicolanden bestaat een indicatie van de veiligheidssituatie — www.diplomatie.be

CURRENCY

Betalen in euros of in vreemde munten? Bereken alvast hoeveel een euro waard is op je bestemming met de

handige wisselkoersenconverter via

<http://www.hln.be/hlns/cache/vakantiereislinks.html?wt.bron=hlnNavLinks>

WWW, HET WEER WERELDWIJD

Hoe warm is het vandaag op je bestemming ? Wat is de beste reisperiode? Op

www.hln.be/hln/alg/pag/hln_index.jsp?p_page=home&p_cat=hetweer vind je weersvoorspellingen en

klimaattabellen van maar liefst 113.425 bestemmingen.

REISLINKS

Via <http://www.hln.be/hlns/cache/vakantiereislinks.html?wt.bron=hlnNavLinks> krijg je ook nog extra info over Last Minutes en Verre reizen.

PLAN HIER JE VAKANTIE

Reisinfo over de 200 populairste vakantiebestemmingen biedt

<http://www.hln.be/hlns/cache/homehome.html>, kanaal Reizen en dan rechtsonder verderklikken.

Bron*: <http://www.hln.be/hlns/cache/vakantiereislinks.html?wt.bron=hlnNavLinks>

Je bent hier: home » Kanaal Reizen » Reislinks

* de genoemde bron vormde deels de basis van dit ver- en herwerkt artikel.

Copyright © 2005-2006 Aurex NV. Alle rechten voorbehouden.

INGESTUURD DOOR RIET ESPEEL

Enkele kerstweetjes

..*..*..*..*..*..*..*..*..*..*..*..*..*..*..*..*

Hoe werd 25 december een officiële kerkelijke feestdag? En waar komen de stal, de boom, de bollen en de piek vandaan?

De eerste christenen kenden Kerst niet. Ze weigerden om de geboortedag van hun Verlosser te gedenken. Alleen de Romeinen vierden iemands verjaardag en die waren toen nog voor het merendeel 'heiden'. Kerkvader Origines (° 185): "Ik vind nergens in de Schriften een man die zijn verjaardag vierde en rechtvaardig was". Toch waren er al in zijn tijd christenen die Kerst vierden, niet op 25 december, maar op 28 maart of 20 april. Zij baseerden zich echter op foutieve berekeningen van Christus' geboorte, die overigens wel in het voorjaar zou hebben plaatsgevonden. Volgens berichten zou Kerstmis rond '90 na Christus voor het eerst zijn gevierd. De eerste gedocumenteerde melding van een 'kerstachtig feest' vinden we in het jaar 137, toen paus Hyginus in Rome Christus' geboorte tot een plechtig feest maakte. In 221 opperde een prominente Romein die zich bekeerd had, legerofficier Julius Africanus (160-240), als eerste dat het goed zou zijn om binnen de hele kerk de geboorte van Christus officieel te gedenken en wel op 25 december. Hij kreeg echter tegenwind van de kerkleiding, niet vanwege zijn voorstel om Jezus' verjaardag te vieren, maar wel vanwege de datum. 25 december was immers de geboortedag van de Perzische zonnegod Mithras, en men vierde dan het feest van de 'onoverwinnelijke zon'.

Door de vele gelijkenissen met de Christusfiguur - hij was ook geboren uit een maagd; tijdens zijn leven op aarde genas Mithras ook zieken en voor zijn opstijging ten hemel had hij ook een soort 'laatste avondmaal' met twaalf volgelingen - moesten de bisschoppen niet van hem weten. En zeker niet meer toen Mithras in het jaar 274 onder Keizer Aurelianus ook nog eens de status van God van het Romeinse rijk meekreeg. De christelijke argwaan gold even sterk voor de, net aan de Mithrasfeesten voorafgaande 'saturnalia', een soort carnaval ter ere van de Romeinse zaaigod Saturnus. Maar die Mithras- en Saturnusfeesten waren zo populair, dat de kerk zich uit concurrentie-overwegingen zorgen maakte. Dit en de druk van Constantijn, de keizer die de christenen godsdienstvrijheid schonk, leidden ertoe dat beide heidense vieringen uiteindelijk werden omgedoopt tot één groot feest, op 25 december. In 312 na Chr. zag Constantijn in een visioen een kruis en de woorden: '*in hoc signo vinces*', '*door dit teken zult gij overwinnen*'. De bekering van Constantijn betekende dat de christenen voor het eerst in meer dan 300 jaar niet meer vervolgd werden. Hoewel Constantijn christen was geworden, bleef hij ook trouw aan het gedachtengoed van de god Mithras.

Kerst op 25 december betekende nog iets anders: het bezegelde ook de macht van de kerk van Rome over die van Constantinopel onder de oosterse patriarch, waar men Kerst op 6 januari vierde. In Europa paste Kerst op 25 december perfect bij oude gebruiken die al een lange traditie kenden: de Midwinterfeesten in Germanië, het Attisfeest in Phrygië, de Joelfeesten in Scandinavië.

Het Concilie van Tours maakte in 567 de periode tussen 25 december (de geboorte van Christus) en 6 januari (zijn doop in de Jordaan) tot een 'heilig festival'.

Kerststal

De Middeleeuwen brengen nog gebruiken die we op vandaag nog kennen. Franciscus van Assisi voerde in de dertiende eeuw de 'kribbeviering' in. Het idee haalde hij uit het evangelie van Lucas, waarin staat dat Jezus in een 'kribbe' (= een voederbak) gelegd werd, omdat er voor Hem geen plaats was in de herberg. En waar vinden we kribbes? Juist, in een stal. Franciscus die een dierenvriend was, vroeg in de dertiende eeuw aan paus Honorius III om voor Kerstmis een uitzondering te maken, om levende dieren in een kerk toe te laten. De traditie van de kerststal met levend 'schorriemorrie' begon in het Italië van de dertiende eeuw, en verspreidde zich over heel Europa. Het woord schorriemorrie zou afgeleid zijn van het Hebreeuws 'schor va chamor', wat os en ezel betekent. Vandaar dat er traditioneel een os en een ezel in de kerststal staan, de dieren van de gewone man die zich geen paard kon veroorloven om zijn land te bewerken.

In de zestiende eeuw nam het aantal kerststallen in Europa fors toe - eerst in de kerken en vanaf de achttiende eeuw eveneens binnenshuis.

De hele Middeleeuwen door probeerde de kerk het Kerstfeest verder te kerstenen, waarbij ze het spirituele aspect sterk benadrukte. De adel trok zich er weinig van aan; onder haar invloed was Kerst voornamelijk een dag van eten, drinken en spelen. In onze streken werd kerstavond daarom veelzeggend *dikkevretsaavond* genoemd, een begrip dat modern aandoet. Kerststol, in de vorm van een ingebakerd kind, en -krans verwijzen naar de offerbroden.

Kerstboom

Het spreekt vanzelf dat de kerstboom wel het meest verweven is met Kerst, een Kerst zonder kerstboom is volgens veel mensen geen echte Kerst. Hoe komt het dan dat de viering van de geboorte van Jezus Christus zo verbonden is met de kerstboom? Heel eenvoudig omdat de kerstboom er al was voor dat Jezus geboren was... Het vereren van bomen of boomgeesten is voornamelijk vanuit de noordelijke landen tot heel Europa doorgedrongen. Zo vinden we op een Zweedse rotstekening zelfs een afbeelding waarop men een boom meeneemt op reis per schip om zo een voorspoedige reis te garanderen. Dat de boom in verhouding veel te groot is getekend geeft de mate van belangrijkheid aan.

Het gebruik van een kerstboom, compleet met pakjes, was al meer dan duizend jaar vóór Christus in gebruik bij de heidense godsdiensten. Al ver voor Zijn geboorte haalde men uit een 'heilig' bos rond 25 december een dennenboom, sloeg er een kruis onder zodat hij bleef staan en versierde hem. Ook tijdens andere bijzondere feestdagen, plaatste men in het midden van een dorp een boom. In christelijk verband dateert hij, als we de legende mogen geloven, uit de zevende eeuw. Een missionaris uit het Engelse Devonshire zou toen de driehoekige vorm ervan gebruikt hebben om aan net bekeerde Germanen in Thüringen de Drieëenheid uit te leggen. Zeker is dat de kerstboom in de twaalfde eeuw in Midden-Europa met Kerst omgekeerd werd opgehangen aan het plafond van de kerk, als metafoor voor Christus, 'geboren uit de Vader en de Geest', een gebruik dat heel recent weer schijnt terug te keren... Maar hij werd ook gezien als symbool van de boom in het paradijs.

We hebben het aan Luther te danken dat Kerstmis, een van de christelijke hoogtepunten van het jaar, vandaag ondenkbaar is zonder een in wezen heidense joelboom. Hij besloot in 1550 om de versierde naaldbomen die hij op de Duitse marktpleinen zag staan, in de kerk te halen als symbool van Jezus. Zoals vele protestanten hield hij niet van afbeeldingen van Jezus of Maria. De bevolking volgde vlug zijn voorbeeld en haalde de boom in huis. En in de negentiende eeuw waaide het succes van de kerstboom over naar andere katholieke landen als België. De blijvend groene kleur van de naalden van de den was ook een symbool van leven, van eeuwig leven zelfs. Vandaar dat de Germanen hem uitkozen als joelboom bij de winterzonnwende, wanneer in het putje van de winter de natuur dood leek en de zon opeens weer vroeger begon op te komen. Ook hulst blijft groen in de winter en wordt vaak als kerstdecoratie gebruikt.

Luther versierde zijn boom ook met kaarsjes, een verwijzing naar de 'Ster van Bethlehem'. De reformator voerde verder ook het gebruik in om elkaar met Kerst cadeautjes te geven, als tegengewicht tegen het 'paapse' Sinterklaasfeest. Zelfs tweede Kerstdag hebben wij aan de Duitse hervormer te danken. Calvijn daarentegen was een veel minder grote fan van Kerst. Hij vond er te veel heidense symboliek in. Onder zijn invloed verdween in calvinistische landen alle franje - kerstspelen, versieringen. In het Engeland van Oliver Cromwell (1599-1658) ging men zelfs zover de kerstviering als 'heidens' te verbieden. Op 25 december werd er gewoon gewerkt. Toen onder Karel II de monarchie in 1660 werd hersteld, kwamen veel oude kerstgebruiken terug. De puriteinse invloed bleek echter vrij hardnekkig. Pas tegen het einde van de 19de eeuw begon men in Engeland Kerst weer kleurrijk te vieren. Ook het Vaticaan waarschuwde in de 19de eeuw tegen 'de invoering van het heidense gebruik van de kerstboom' in Italië.

Kerstbollen

Een van de dingen die we tegenwoordig in de kerstboom hangen zijn mooie glimmende kerstbollen.

Blinkende voorwerpen bezitten vanouds in het volksgeloof een onheil afwerende kracht. Oude gegevens hierover werden beschreven door Jacob van Maerlant in '*Der Naturen Bloemen*': het werk verscheen voor het eerst in de jaren 1266-1269. De steen Adamas (diamant; gekristalliseerde koolstof) '*es nutte te toeverien*'; over de steen Gagat (een zwarte sterk blinkende steen) schrijft hij: '*jeghen toeverie es hi goet*'. De traditie dat blinkende voorwerpen zoals kristallen of glazen spiegels heksen kunnen afweren is dus al oud. Heksen zijn bang voor hun eigen spiegelbeeld en dat geldt zeker, wanneer dat beeld nog extra verwrongen wordt door een bolronde bal van zilverglas, ook een 'heksenbal' genoemd. (Onze volkskunst door: dr. T. de Haan)

Er zijn twee soorten (kerst)bollen. De ene is van transparant glas en er is een soort die gemaakt is van glas maar voorzien van een reflecterende laag in verschillende kleuren. Ook deze bollen bestaan al lang, vooral de transparante soort; deze dateert van meer dan 300 jaar geleden. Ook toen waren deze bollen bekend onder de naam 'heksenbal'. Heksenballen werden vroeger ook in verband gebracht met de 'zonnwende'-feesten van de noordelijke gebieden zoals Siberië, Noord-Canada en Groenland. Daar geloofde men, dat de Sjamaan (= toverdokter of toverpriester) zou verschijnen als de zon op zijn laagste punt stond. Deze Sjamaan was een belangrijke figuur in hun religies, omdat hij degene was die tussen de aarde en de hemel kon reizen.

We zien hier een duidelijke achtergrond voor de Kerstman. Het was de gewoonte om in je huis iets achter te laten voor de Sjamaan. Voor het slapen gaan legde men dan iets van voedsel neer, in de hoop dat de Sjamaan/Kerstman daardoor gunstig gestemd zou worden. Precies dat zelfde ritueel kennen we uit Amerika en het is inmiddels ook al een tijdje naar hier overgewaaid. (Hier vinden we trouwens ook een deel van het Sinterklaasverhaal hoewel nog niet gecombineerd met het verhaal van Bisschop Niklaas uit Myra in Turkije en de mannen met zwarte gezichten van het 'Doden Heir'). Dat deze legendes en verhalen juist uit de noordelijke landen komen verklaart ook dat de Kerstman op de Noordpool zou wonen. Het zal inmiddels wel duidelijk zijn dat de meeste van onze 'kerstattributen' te maken hebben met het afwenden van onheil en het aantrekken van voorspoed en geluk. Dat is inderdaad de reden waarom Jezus Christus geboren is. Doordat Hij naar de aarde kwam, wendde Hij ons onheil dat door Adam in de wereld was gekomen af, en bracht ons 'leven en overvloed' (Joh 10:10) Misschien verklaart dat waarom veel heidenen die zich bekeerden juist deze rituelen hebben meegenomen in de christelijke feestdagen.

De Piek

Dit gebruik is wellicht ook gebaseerd op een Duitse traditie. Die schreef voor dat de ouders, wanneer de kinderen al gaan slapen zijn, de kerstboom versieren en er een blinkende, glazen piek op plaatsen.

Het kind dat de volgende ochtend de piek ontdekte, mocht langs de boom klauteren om de piek er af te halen. In ruil voor het glazen versiersel kreeg dat alerte kind dan een speciaal geschenkje. Dit gebruik past in het ritueel om met Kerst de kinderen cadeautjes te geven en om ze op een voetstuk te plaatsen. Op die manier kunnen zij een keer per jaar in de kijker staan en 'bediend' worden door hun ouders.

Waarom we doorgaans kalkoen eten met Kerst

Vroeger werd er geen kalkoen gegeten met Kerst, maar wel een gans. Een kip was immers te klein om met geheel de familie van te eten. De kalkoen verving de gans als kerstmaaltijd rond 1570. Waarschijnlijk was het Cortez die de tamme kalkoen uit Amerika meebracht naar Europa rond 1520. Vanuit Spanje verspreidde het dier zich dan naar Frankrijk, Italië, de Nederlanden en Groot-Brittannië. De populariteit van de dieren was zeer groot en in enkele decennia tijd ontstonden er overal kalkoenfokkerijen. Maar de meeste mensen haalden gewoon één kalkoen in huis voor Kerst, die ze dan vetmestten. Veel gezinnen hadden niet de middelen of de ruimte om een koe vet te mesten en te slachten met Kerst. Een kalkoen houden voor Kerst was wel haalbaar voor iedereen, en het dier had toch iets exotischer dan een gans. In Amerika is kalkoen eten dan weer voorbehouden voor *Thanksgivingday* (de vierde donderdag van november, waarop God wordt gedankt voor de oogst en allerlei andere goede zaken)

De kerststronk

De kerststronk in ijsversie is een eetbare variant van de brandende eikenstronk. In de vorige eeuwen hadden heidense of niet-religieuze feesten alles te maken met de wetten van de natuur, en in december werd er steevast het feest van het licht gevierd. Iedereen hoopte dat de donkere maanden spoedig voorbij zouden zijn. Op heidense lichtfeesten werden er bomen in brand gestoken als vuuroffer. Zo werd er ook een eikenstronk verbrand. Hoe langer de stronk bleef branden, hoe langer diens weldaden zouden voortduren. Volgens sommige tradities had men evenveel stronken nodig als er mensen woonden in het huis. Het vuur mocht absoluut niet uitgaan tijdens de nacht. Zo werd zelfs nog na de christianisatie iemand aangeduid die tijdens de middernacht mis thuis moest blijven om het vuur te onderhouden. De as werd over de akkers gestrooid om ze vruchtbaarheid te schenken gedurende het komende zaaiseizoen. Het gebruik van de kerststronk zou dus ook een heidense oorsprong kunnen hebben. De vroegste verwijzingen dateren uit de elfde eeuw in Duitsland. De verspreiding ervan gebeurde volgens historicus Ronald Hutton vooral via Vlaanderen, waar het gebruik eveneens sterk ingeburgerd was. Later werd Kerst vooral een eetfeest en daarom werd het stuk boom een stuk dessert in de vorm van een boom. Dat gebak in de vorm van een boomstronk en voorzien van een dikke laag boterroom, verscheen rond 1870. Het gebak kent nog altijd succes, maar moet ook de concurrentie van de ijstaarten in de vorm van een kerststronk dulden.

NVDR: volgens het Groene Boekje krijgt Kerstmis als feest een hoofdletter; de mis die op kerstavond wordt opgedragen, de kerstmis, krijgt geen hoofdletter. Ook alle samengestelde en afgeleide vormen krijgen een kleine letter: kerstfeest, kerstavond, kerstgeschenk, enz...

Tot slot

We eindigen deze 'kerstspecial' met de klassieke wens voor iedereen, maar dan in een aantal 'ongewone' Europese talen:

Baskisch:	Zorionak eta Urte Berri On!
Bretoens:	Nedeleg laouen na bloav ezh mat
Catalaans:	Bon Nadal i felix any nou!
Corsicaans:	Bon Natale e Bon capu d'annu
Deens:	Glædelig Jul og godt nytår
Elzassisch:	E gueti Winâchte & E glecklichs Nej Johr!
Esperanto:	Gajan Kristnaskon & Bonan Novjaron
Fins:	Hyvää Joulua or Hauskaa Joulua: Onnellista uutta vuotta
Fries:	Noflike Krystdagen en in protte Lok en Seine yn it Nije Jier!
Galicisch:	Bon Nadal e Bo Ani Novo
Iers:	Nollaig Shona Dhuit
IJslands:	Gledileg Jol og Farsaelt Komandi ar!
Luxemburgs:	Schéi Krëschtdeeg an e Schéint Néi Joer
Maltees:	Nixtieqlek Milied Tajjeb u Sena Tajba
Monegaskisch:	Festusu Natale e Bona ana noeva
Noors/Bokmål:	God Jul og Godt Nyttår
Occitaans:	Polit nadal e bona annada
Reto-Romaans:	Bella Festas daz Nadal ed in Ventiravel Onn Nov
Sardiens:	Bonu nadale e prosperu annu nou
Schots Keltisch:	Nollaig chridheil agus Bliadhna mhath ur!
Siciliaans:	Bon Natali e Prosperu Annu Novu!
Welsh:	Nadolig LLawen a Blwyddyn Newydd Dda
Zweeds:	God Jul och Gott Nytt År

Geschenkideetjes

_*~*~*~*~*~*~*~*~*~*~*~*~*~*_

Da Vinci Code reisdagboek

Aan de hand van over het dagboek verspreide tekstfragmenten uit de 'Da Vinci Code' maak je een reis langs alle belangrijke plaatsen waar Robert Langdon actief was: Parijs, Londen en Rosslyn Chapel, nabij Edinburgh. Verder zijn er ook nog uitstappen naar het pauselijk buitenverblijf in Castel Gandolfo, het hoofdkwartier van Opus Dei in New York en naar het 'Laatste Avondmaal'. De tussenliggende pagina's bevatten foto's en plannetjes en bieden ook alle ruimte om je eigen hersenspinsels aan het papier toe te vertrouwen. Mooi uitgegeven, elastiekje om het dagboek heen, inbegrepen.

ISBN: 9024559596
170 bladzijden
richtprijs: 12,50 €

Verborgenen Frankrijk

Dit boek handelt over de geheime geschiedenis en de gnostische oorsprong van het christendom. Ook de kruistochten en het vaak tragische lot van Tempeliers, Vrijmetselaars, Jeanne d'Arc en de Katharen worden behandeld met het Franse gevoel voor drama. Het boek is een unieke mengeling van kleurrijke reisbeschrijvingen, persoonlijke anekdotes en fictie. Het bevat naast de geschiedenisstukken ook twee reizen langs locaties die te maken hebben met de esoterische geschiedenis zoals Chartres, Parijs, Carcassonne, Rennes-le-Château en Saintes-Maries de la Mer. Het speelt handig in op de steeds groter wordende behoefte om meer te weten over het echte verhaal achter de 'Da Vinci Code' en laat zo de lezer op een toegankelijke manier kennis maken met esoterische onderwerpen die de achtergrond vormen van de bestseller van Dan Brown. Het is bovendien rijkelijk geïllustreerd met kleurenfoto's en afbeeldingen van bijzondere schilderijen uit het Louvre en het Musée d'Histoire de France in Versailles.

ISBN: 9025741231
264 bladzijden
richtprijs: 16,95 €

Magisch en mystiek Engeland

Groot-Brittannië heeft nog honderden megalithische bouwwerken, tientallen ruïnes van abdijen en kloosters, 44 kathedralen, 15.000 parochiekerken en ontelbare kapellen als stille getuigen van een rijk verleden. In dit boek worden de meest interessante, mystieke en energetische plaatsen in het Verenigd Koninkrijk beschreven. Het eerste deel van het boek behandelt verschillende magische plaatsen en verschijnselen, en dat zijn er heel wat meer dan Stonehenge en Avebury alleen. Het tweede gedeelte is een reisgids naar een groot aantal van die plaatsen die zowel in de prehistorie als in het christendom als 'heilig' bekend stonden. Het boek is ook voor kinderen begrijpbaar door de gewone taal waarin het geschreven is.

ISBN: 9059113640
203 bladzijden
richtprijs: 19,95 €

Het Globetrotter's LogBook®

Uw vereniging kreeg een aanbod om dit Globetrotter's LogBook® aan te schaffen tegen een speciale prijs. Het boek is een fijn souvenir- en notitieboekje voor mensen die graag reizen. Het bevat o.a.

- een register van alle 192 onafhankelijke landen
- een register van hun 58 afhankelijke gebieden
- een uitgebreid vaccinateregister
- een gedetailleerd vluchtregister
- een pak notitieruimte
- toffe weetfeitsjes en -quotes

Een echt hebbeding voor globetrotters dus.

Kijk ook even op:

<http://www.globetrotterslogbook.com>

Geïnteresseerden kunnen hun naam doorgeven aan Riet Espeel (zie gegevens onderaan)

De volgende editie van de Nieuwsbrief mag je normaal verwachten rond 5 januari. In november was er wegens omstandigheden geen Nieuwsbrief, waarvoor onze excuses. Daarom deze uitgebreidere versie. Heb je ook iets om te publiceren: mail het naar de redactie-coördinator op onderstaand mailadres, tegen de 25ste van de maand vóór de maand waarin het moet verschijnen. Afhankelijk van de beschikbare plaats of andere dringende berichten, wordt je bijdrage opgenomen of verplaatst naar een volgende editie. Verschijnt niet in juli en augustus.

☎ Moorseelsesteenweg 2, 8800 RUMBEKE ☎ 051 22 60 60 ☎ 051 22 92 73
secretariaat en algemene vzw-info: riet espeel 051 26 97 14, fax 09 351 90 98,
0475 383 446 -- kantooruren: di en wo 9-12 en 13-17 u, do 9-12 u
mail: info.reisleiders.vlaanderen@telenet.be website: www.reisleidersvlaanderen.be
Vereniging zonder Winstoogmerk KBC 467-5380301-89 BE 0473.187.477

Redactiecoördinator: johan.verweider@gmail.com ☎ 058 23 75 98 - 0494 570 376
Lombardsijdelaan 155, 8434 WESTENDE